

RAPORT

WARUNKI DZIAŁANIA FIRM W POLSCE, EUROPIE I NA ŚWIECIE

ZAKŁADANIE FIRMY :: UZYSKIWANIE POZWOLEŃ BUDOWLANYCH
ZATRUDNIANIE I ZWALNIANIE PRACOWNIKÓW :: REJESTROWANIE WŁASNOŚCI
DOSTĘPNOŚĆ KREDYTU OCHRONA INWESTYCJI :: REGULACJE PODATKOWE
HANDEL ZAGRANICZNY :: ROZSTRZYGANIE SPORÓW
LIKWIDACJA PRZEDSIĘBIORSTWA.

POLSCY PRZEDSIĘBIORCY DZIAŁAJĄ
W ZNACZNIE TRUDNIEJSZYM OTOCZENIU
PRAWNO-INSTYTUCJONALNYM
NIŻ ICH EUROPEJSCY KONKURENCI

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW
WARSZAWA 2010

WWW.ZPP.NET.PL

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

PREAMBULA

Celem działania ZPP jest:

- Działanie na rzecz poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw w Polsce
- Reprezentowanie i obrona członków Związku przed nieuzasadnionymi działaniami organów państwa i samorządu terytorialnego
- Dostarczanie profesjonalnej, specjalistycznej informacji wspomagającej działanie firmy
- Zbiorowe negocjowanie cen u dostawców towarów i usług dla przedsiębiorstw

ZPP nie jest związana z żadną partią ani organizacją polityczną, nie popieramy, ani nie zwalczamy żadnej z nich.

Będziemy inicjować i wspierać wszelkie działania zmierzające do wyeliminowania z polskiego prawodawstwa ograniczeń działalności gospodarczej przekraczających wymagania UE i tym samym wyrównania szans konkurencyjnych pomiędzy polskimi i europejskimi przedsiębiorstwami. Działamy bowiem w znacznie gorszym otoczeniu prawnym i instytucjonalnym niż nasi europejscy konkurenci.

Jesteśmy zwolennikami wolnego rynku i zdrowego rozsądku.

MANIFEST PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

Przedsiębiorcy wszystkich branż łączcie się!

Przedsiębiorców zatrudniających do 250 pracowników jest ponad 1,5 mln. Wytwarzamy 67% PKB. Tworzymy ponad 70% miejsc pracy – niemal ¾ Polaków pracuje w naszych firmach.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Mimo, iż fundamentem na którym stoi polska gospodarka są małe i średnie firmy, nie jesteśmy poważnie traktowani przez własne rządy. Kolejne obietnice i kampanie wyborcze niosą za sobą wyłącznie puste slogany, za którymi nie idą żadne realne działania. Nasza praca w znacznej części polega zmaganiu się niepotrzebnymi przepisami, regulacjami i biurokracją, zamiast na rozwoju naszych przedsięwzięć.

Organizując się w obronie naszych prawa możemy ten stan rzeczy zmieniać.

Dlatego powołujemy Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, który, obok realizacji naszych interesów zawodowych, będzie zmierzał do poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw w Polsce.

W naszym przekonaniu kwestiami wymagającymi szybkiego rozwiązania są:

1. Uproszczenie prawa gospodarczego

Jednym z fundamentów polskiego cudu gospodarczego po upadku komunizmu była „Ustawa Wilczka”. Po serii nieudanych eksperymentów politycznych z prawem gospodarczym – pora do niej powrócić. Z wyjątkiem nieistotnych drobiazgów, jest ona całkowicie zgodna z obowiązującym prawem Unii Europejskiej.

2. Szybsze rozstrzygnięcie sporów sądowych.

Udręką są ciągnące się latami spory gospodarcze. Domagamy się takiego samego prawa, jakie zagwarantowali sobie politycy – prawa do szybkiego procesu. Sędzia jest od wymierzania sprawiedliwości i rozstrzygnięcia sporów. Proces sądowy nie musi być tak sformalizowany, jak obecnie. Powinien trwać dzień po dniu – jak to się dzieje w USA – aż do wydania wyroku. Prawo ma służyć ludziom, a nie być wygodne dla sędziów, adwokatów, czy prokuratorów.

3. Uproszczenie systemu podatkowego

Polski system podatkowy jest jednym z najgorszych na świecie. Z naszego punktu widzenia podatek jest „kosztem”, który potrafimy wkalkulować w działalność gospodarczą. Pod warunkiem, że łatwo go policzyć, i że prawo oraz jego interpretacje nie są nieustannie zmieniane. Opowiadamy się za podatkami prostymi, których koszty poboru są mniejsze i dla rządu, i dla przedsiębiorców. Najlepszym dla wszystkich jest systemem podatkowym

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

proponowany przez Centrum Adama Smitha. Prosty podatek przychodowy – który uwolni przedsiębiorców od mitręgi liczenia „kosztów uzyskania przychodów”, w miejsce dzisiejszego CIT. Prosty podatek od Funduszu Płac, który zastąpi podatki PIT i składki płacone do ZUS. Podatek VAT o jednej stawce na wszystko z możliwością wyboru opłacania go ryczałtem przez małe firmy (ale wówczas bez możliwości odliczania). Stawki tych podatków mogą być takie, że zmiana systemu będzie całkowicie neutralna dla budżetu.

4. Obniżenie kosztów pracy

W Polsce praca opodatkowana jest jak alkohol i papierosy. Wysokie, sięgające 80% opodatkowanie pracy, jest podatkiem najgorszym z możliwych. Zawdzięczamy mu wysokie bezrobocie, niską konkurencyjność naszych firm, szeroko rozwiniętą gospodarkę nierejestrowaną. Zmniejszenie wpływu do budżetu na skutek radykalnego obniżenia podatków obciążających pracę zrównoważyć można konsumpcyjnymi podatkami pośrednimi.

5. Ograniczenie obowiązków biurokratycznych

Każdy przedsiębiorca wypełnia gigantyczną ilość różnego rodzaju dokumentów, które musi wysyłać rządowi i jego agendom. Tracimy setki godzin na zbędne czynności biurokratyczne. Zamiast rozwijać przedsiębiorstwa – toniemy w papierach. Tracą na tym wszyscy, łącznie z rządem. Zmiana tego stanu rzeczy jest łatwa i prosta i nie wymaga wielkich nakładów, a jedynie zmiany procedur na mniej czasochłonne i dostosowane do obecnych możliwości technologicznych.

6. Poddanie rzeczywistej kontroli sądowej decyzji urzędników skarbowych

Każda decyzja urzędnika skarbowego, której konsekwencją może być utrata choćby jednego miejsca pracy, powinna uzyskiwać klauzulę wykonalności dopiero po jej uprawomocnieniu się. Aktualny stan prawny, który pozwala urzędnikom na arbitralne wykonywanie często nieuzasadnionych decyzji, które są potem uchylane przez sądy jest łamaniem podstawowych praw człowieka.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

7. Stabilność prawa i reguł gry

Chcemy skupić się na rozwoju swoich przedsiębiorstw, a nie na śledzeniu dzienników ustaw. Prawo musi być stabilne, a reguły gry jasne. Lepsze jest nawet złe prawo, ale stałe niż coraz bardziej „doskonalone”, a zmieniające się co kilkanaście miesięcy.

8. Likwidacja barier inwestycyjnych

Biurokraci nie mogą decydować co mamy robić. Nie możemy zależeć od ich „widzimisie”. Każdy ma prawo do szybkiego procesu inwestycyjnego – nie tylko znajomi polityków.

Realizacja tych postulatów przyczyni się do szybkiego rozwoju naszych przedsiębiorstw i Polski.

Jedyną przeszkodą w ich wprowadzeniu jest stagnacja klasy politycznej, brak woli działania oraz różne zabobony i teorie spiskowe ludzi nie mogących odnaleźć się w rynkowej rzeczywistości.

Będziemy inicjować i wspierać wszelkie działania zmierzające do wyeliminowania z polskiego prawodawstwa ograniczeń działalności gospodarczej przekraczających wymagania UE i tym samym wyrównania szans konkurencyjnych pomiędzy polskimi i europejskimi przedsiębiorstwami. Działamy bowiem w znacznie gorszym otoczeniu prawnym i instytucjonalnym niż nasi europejscy konkurenci.

Drogą do tego jest rzeczywista samoorganizacja naszego środowiska. Tylko zorganizowana presja na rządzących może poprawić naszą sytuację. Jak pokazuje dotychczasowa praktyka, politycy nie dokonują pożytecznych zmian (nawet gdy leży to w ich interesie) inaczej niż pod naciskiem opinii publicznej. Stwórzmy ten nacisk.

Przedsiębiorcy wszystkich branż łącznie się!

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Wstęp

Praca jest jednym z głównych czynników rozwoju gospodarczego. W szczególności wykonywana przez niezależnych przedsiębiorców – pracujących „u siebie”. Jednakże we współczesnym świecie, w szczególności w Polsce, przedsiębiorcy napotykają na absurdalne bariery utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej.

Zgodnie z klasyczną teorią wolnorynkową państwo jest tylko i wyłącznie regulatorem, a nie uczestnikiem rynku. Podstawą sprawnie działającego państwa jest odpowiednie wyważenie roli tego regulatora. Niestety w Polsce, mamy do czynienia z zachwianiem proporcji. Państwo nie wywiązuje się ze swojej podstawowej roli w tych obszarach działania, do których zostało ustanowione, za to podejmuje się działań w obszarach, w których przeszkadza przedsiębiorcom, bądź wręcz z nimi konkuruje.

Celem niniejszego raportu jest w szczególności ukazanie problemów związanych z opodatkowaniem i kosztami pracy oraz sądownictwem i biurokracją,¹ które stanowią bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce.

Przygotowując raport o warunkach działania firm w Polsce postanowiliśmy oprzeć się na wiarygodnych źródłach międzynarodowych – Raportach Banku Światowego i OECD czy też Heritage Foundation i Economic Freedom Network. Poza bezstronnością umożliwiają one dokonanie porównań z innymi Krajami Europy i Świata.

W szczególnie trudnej sytuacji są małe i średnie firmy, które system zmusza do zatrudniania rzeszy doradców, księgowych, pracowników administracyjnych itp., i tym samym znacznie pogarsza ich zdolności konkurencyjne oraz rozwojowe. Zamiast rozwijać nasze przedsiębiorstwa – toniemy w papierach, które musimy składać do rządu i mamy nieodparte wrażenie, że przytłaczająca większość z nich jest absolutnie zbędna.

---

¹ Polityką się nie zajmujemy

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Małe i średnie firmy w Polsce są fundamentem, na którym stoi nasz kraj. Przynoszą ponad 67% PKB, tworzą $\frac{3}{4}$ miejsc pracy. Mimo, to przedsiębiorczość jest w Polsce represjonowana. Wiele regulacji skarbowych jest sprzeczne z podstawowymi prawami człowieka, gwarantowanymi przez Konstytucję RP i martwymi w praktyce.

Przedsiębiorczość jest postrzegana jako jeden z głównych czynników rozwoju gospodarczego oraz wzrostu konkurencyjności w skali całej gospodarki. Niektórzy ekonomiści określają ją jako czwarty czynnik produkcji, obok pracy, kapitału i ziemi².

Nie domagamy się w związku z tym specjalnych praw, przywilejów czy specjalnego traktowania. Domagamy się równego traktowania i nie przeszkadzania nam w prowadzeniu działalności. Usunięcia barier administracyjnych, prawnych, etc., które absolutnie niczemu nie służą, poza interesami wąskiej klasy urzędniczej, która nie ponosi żadnych ciężarów utrzymania Państwa, a rości sobie prawo do arbitralnego narzucania tych ciężarów innym obywatelom. Przedsiębiorcom w szczególności.

Życzymy miłej lektury tego niemiłego dla nas raportu.

Robert Gwiazdowski - Przewodniczący Rady Nadzorczej

Cezary Kaźmierczak - Prezes

Tomasz Pruszczyński – Wiceprezes

---

² Sullivan, Sheffrin (2003)

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

I Ramy instytucjonalne dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce

Zgodnie z metodologią zaproponowaną przez Bank Światowy³, w niniejszym raporcie skupiono się głównie na następujących kategoriach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej: zakładaniu firmy, uzyskiwaniu pozwoleń budowlanych, zatrudnianiu i zwalnianiu pracowników, rejestrowaniu własności, dostępności kredytu, ochronie inwestorów, regulacjach podatkowych, handlu zagranicznym, rozstrzyganiu sporów oraz likwidacji przedsiębiorstwa.

1. 1. Wnioski z raportów

Raport Banku Światowego

Najnowszy raport Banku Światowego *Doing Business 2010* wskazuje, że pomimo starań przedsiębiorców oraz obietnic polityków, sytuacja w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce nie uległa istotnej poprawie przez ostatnie kilka lat. W przypadku zakładania biznesu, wprawdzie zmniejszono jego koszty oraz liczbę procedur, ale wydłużył się czas potrzebny na otwarcie firmy. Kwestie podatkowe, które są jednym z istotniejszych czynników dla przedsiębiorców, również nie wpływają korzystnie na rozwój przedsiębiorczości. Po znacznej obniżce obciążeń w 2007 roku, w 2010 roku były już one wyższe o ponad 4pp⁴. Równocześnie znacznie wzrósł czas, jaki przedsiębiorca musi poświęcić na obsługę płatności podatkowych. Często wymaga to również od niego zatrudnienia kolejnej osoby do prowadzenia rozliczeń, co jeszcze podnosi koszty działalności gospodarczej. W kwestii zatrudnienia pracowników, rejestrowania własności, rozstrzyganiu sporów oraz ochrony inwestorów, sytuacja właściwie nie zmieniła się przez ostatnie lata. Nie znaczy to jednak, że nie powinny być one przedmiotem zmian, na co wskazują doświadczenia innych krajów w tych kwestiach⁵. Korzystnie można ocenić jedynie zmiany

³ Metodologię oparto m.in. na Djankov et al. (2002), Botero et al. (2004), Djankov et al. (2007), Djankov et al. (2008a), Djankov et al. (w druku), Djankov et al. (2008b), Djankov et al. (2003), Djankov et al. (2008c). Simeon Djankov jest według portalu Ideas Repec jednym z 150 najlepszych ekonomistów na świecie. Był wieloletnim pracownikiem Banku Światowego, a aktualnie jest Ministrem Finansów Bułgarii. Dodatkowe informacje dotyczące metodologii można znaleźć na <http://www.doingbusiness.org/MethodologySurveys/>.

⁴ Mierzone są one jako procent zysku przedsiębiorstwa. Raport *Doing Business 2007* i 2010.

⁵ Porównanie Polski z innymi krajami zostało przedstawione w rozdziale drugim.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

w dostępności do kredytów oraz handlu międzynarodowym. Wprawdzie sytuacja w latach 2006-2010 uległa poprawie, niemniej jednak na tle innych krajów, Polska w dalszym ciągu nie może być oceniona jako kraj przyjazny przedsiębiorcom (w 2006 roku Polska zajmowała 74 miejsce w rankingu, natomiast w 2010 r. jest to 72 miejsce na 183 kraje).

Raport wolności gospodarczej Heritage Foundation

Powyższe wnioski potwierdza najnowszy **raport wolności gospodarczej Heritage Foundation**. Jego autorzy również zwracają uwagę m.in. na **wysoki poziom biurokracji, skomplikowane przepisy prawne oraz podatkowe utrudniające prowadzenie biznesu w Polsce**. Należy przy tym pamiętać, że tego rodzaju polityka uderza głównie w małych i średnich przedsiębiorców, którzy zgodnie z danymi za 2007 rok stanowią 99,86% wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw w Polsce, natomiast mikro przedsiębiorstwa (zatrudniające mniej niż 10 pracowników) to aż 94,86%. Wartym uwagi jest fakt, że te najmniejsze przedsiębiorstwa, w 2007 roku odpowiadały za wytworzenie 43% PKB. Ogółem zaś małe i średnie przedsiębiorstwa, wytwarzały w tym okresie około 67 % PKB i stanowiły główną siłę tworzącą miejsca pracy. W 2007 liczba osób pracujących w małych i średnich przedsiębiorstwach wyniosła 6,220 tys. osób, przy czym we wszystkich przedsiębiorstwach było to 8,969 tys. osób⁶. Można zatem powiedzieć, że to właśnie mali przedsiębiorcy w głównej mierze generowali popyt na pracę – stanowił on w tym okresie około 70% całkowitego popytu na pracę w przedsiębiorstwach.

Raport OECD

Eksperti OECD wskazują na jedną z najlepszych sytuacji makroekonomicznych spośród krajów OECD w Polsce w dobie kryzysu finansowego. Odpowiada za nią m.in. duży popyt wewnętrzny, osłabienie złotego oraz stabilny, choć słabo rozwinięty sektor finansowy. Dużą rolę odegrało również obniżenie podatków (nastąpiło ono przed kryzysem), a także fundusze unijne. Pozytywnie oceniono także rynek pracy, który zareagował raczej spowolnieniem (zamrożeniem) wzrostu wynagrodzeń, aniżeli masowymi zwolnieniami. Pomimo pozytywnych aspektów dostrzeganych przez OECD, wskazywany jest również szereg kwestii ocenianych negatywnie.

Mając na względzie powyższe dane, jak również opinie ekspertów takich organizacji jak Heritage Foundation, Bank Światowy czy OECD, należałoby dążyć do jak najszybszego uproszczenia oraz usprawnienia systemu, w jakim funkcjonują przedsiębiorcy.

---

⁶ Powyższe dane pochodzą z Żołnierski et al. (2009).

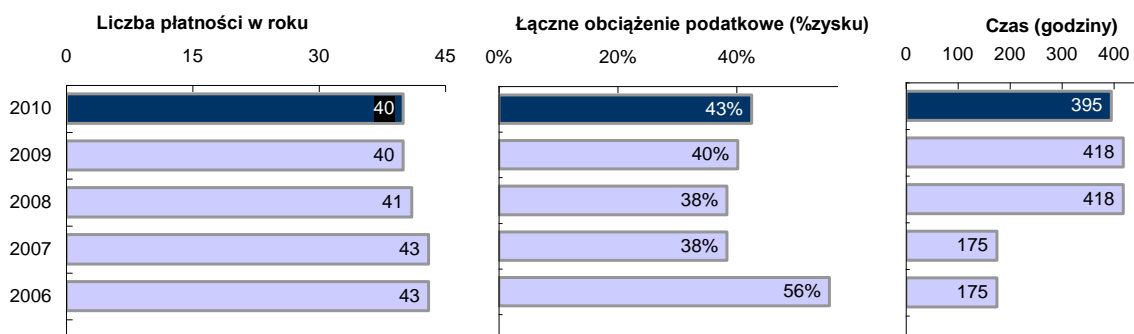
1.2. Analiza ram instytucjonalnych prowadzenia biznesu w Polsce

Podatki

Opodatkowanie jest niewątpliwie jednym z istotnych czynników wpływających na prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce. Wprawdzie eksperci *Heritage Foundation* docenili, że zarówno podatek dochodowy od osób fizycznych, jak i prawnych został w ostatnim czasie obniżony oraz uproszczony, to jednak w dalszym ciągu **polski system podatkowy jest bardzo skomplikowany i mało wydajny**. Również eksperci OECD za najbardziej palącą kwestię uznali reformę systemu podatkowego. Ich zdaniem, pomimo obniżki podatków wprowadzonej w ostatnich latach (należy przypomnieć, że obecny rząd podwyższa podatki), zmiany te są niewystarczające do trwałej poprawy sytuacji, a okres wzrostu gospodarczego (2003 – 2008) w trakcie, którego powinny zostać przeprowadzone znacznie głębsze reformy, został zmarnowany.

Za wyznacznik stopnia skomplikowania systemu podatkowego w Polsce można także uznać czas, jaki poświęcają przedsiębiorcy w ciągu roku na dokonanie płatności podatkowych. Według raportu *Doing Business* w 2006 roku było to 175 godzin rocznie, natomiast w 2010 roku aż 395 godzin, co oznacza wzrost o 125%.

Rysunek 1: Podatki w Polsce w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business* 2006 – 2010.

Ekspert wskazuje ponadto na konieczność efektywniejszego ściągania podatków oraz rozszerzenia możliwości płacenia podatku ryczałtowego bez konieczności prowadzenia księgowości przez mikroprzedsiębiorstwa. Ogólnym zaleceniem jest bowiem zbliżenie opodatkowania z zarobkami (dochodami), tj. bez konieczności obliczania kosztów uzyskania przychodów. Takim podatkiem mógłby być podatek obrotowy, który funkcjonował w Polsce do 1993 roku. Później został zastąpiony podatkiem VAT z czterestopniową skalą.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Mnożenie prawa w zakresie tzw. kosztów uzyskania przychodów jest zmorą polskich przedsiębiorców, na równi z niezwykle skomplikowanym i bardzo nieefektywnym systemem poboru podatku VAT. Najbardziej efektywnym i tanim w poborze jest podatek obrotowy. Obecne wpływy z CIT są marginalne dla budżetu państwa. Podatek obrotowy przyniósłby znacznie wyższe wpływy, a przedsiębiorców uwolnił od tysięcy godzin zbędnych czynności biurowych.

Niepokojąca wydaje się być również aktualne podniesienie stawek podatku VAT. Uderzy on bezpośrednio w konsumentów, jak zwykle w tych najbiedniejszych, a pośrednio odbije się również negatywnie na przedsiębiorcach. Według wielu ekonomistów jednym z najważniejszych czynników, które zapewniły Polsce w miarę łagodne przejście przez niedawny kryzys gospodarczy na świecie, był właśnie silny popyt wewnętrzny. Decyzja rządu o podwyższeniu podatku VAT w sposób oczywisty wpłynie na zmniejszenie konsumpcji w społeczeństwie, a tym samym obniży popyt wewnętrzny, co może doprowadzić do spowolnienia gospodarczego oraz zmusić przedsiębiorców do ograniczenia produkcji oraz zwolnień pracowników.

Finanse publiczne

Zgodnie z raportem *Heritage Foundation* za niepokojącą kwestię uznano również ogromne wydatki rządowe oraz powolną prywatyzację majątku państwowego, która bardzo często jest blokowana z powodów politycznych. Należy pamiętać, że prywatyzacja nie tylko przyciąga zagranicznych i polskich inwestorów oraz zapewnia dodatkowe dochody dla budżetu państwa, ale także podnosi konkurencyjność na rodzimym rynku dając sygnał dla przedsiębiorców, że rządzący mają nastawienie prorynkowe.

OECD zarzuca Polsce, iż wprawdzie rząd przedstawia plan naprawy finansów publicznych, w których znajdują się postulaty wzmocnienia i konsolidacji systemu fiskalnego, reformy systemu zabezpieczenia społecznego czy przyspieszenia prywatyzacji, niemniej jednak za tymi deklaracjami nie idą żadne, nawet wstępne projekty konkretnych ustaw. Jest to szczególnie ważne z punktu widzenia przedsiębiorcy, który w wyniku braku stabilności systemu prawnego (częstych, nieprzemyślanych i nieprzewidywalnych zmian prawa) nie jest w stanie efektywnie prowadzić swojego biznesu.

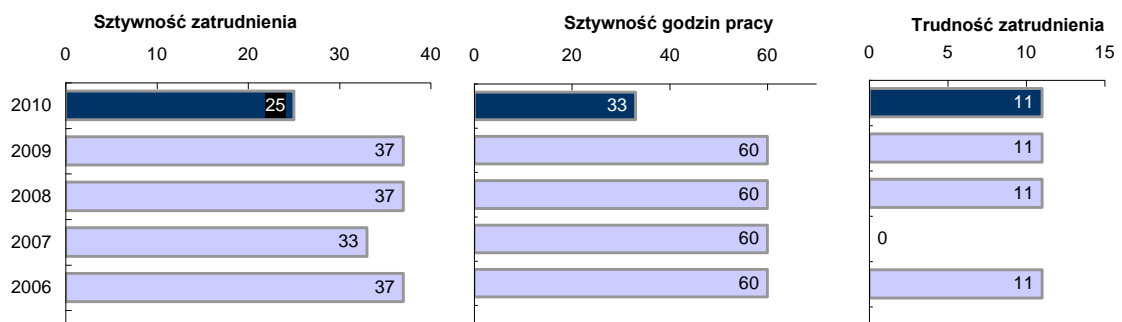

W 2009 roku dochody z nieefektywnego systemu podatkowego stanowiły 33,5% PKB Polski, zaś wydatki budżetowe aż 42,1%, przy planowanym deficycie budżetowym oscylującym na poziomie 27 mld PLN, co stanowi ponad 10% wpływów podatkowych w 2009 roku⁷. Należy nadmienić, że prognoza OECD przewiduje wzrost długu publicznego w 2010 roku do 56,5% PKB, co niebezpiecznie zbliża nas do konstytucyjnej górnej granicy zadłużenia – 60% PKB. Z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości należałoby zatem myśleć raczej o zmniejszaniu wydatków budżetowych oraz zwiększeniu efektywności systemu niż o podnoszeniu podatków.

Rynek pracy

Heritage Foundation wyraźnie krytykuje również regulacje prawne na rynku pracy. Efektywność polskiego rynku pracy, jak i przejrzystość administracji jest przez ekspertów oceniana negatywnie. Wprawdzie wiele regulacji musi być zgodnych z dość restrykcyjnymi przepisami unijnymi, to **jednak sztywne prawo pracy oraz wysokość pozapłacowych kosztów pracy są w Polsce zdecydowanie wyższe niż w innych krajach europejskich.**

Rysunek 2: Rynek pracy w Polsce w latach 2006-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2006 – 2010*.

Według raportu *Doing Business* w analizowanym okresie wprawdzie indeks sztywności zatrudniania spadł z poziomu 34 w 2004 roku do 25 w 2010 roku, ale z kolei w przypadku trudności zatrudniania pracowników, sytuacja nie uległa poprawie przez ostatnie lata. Uregulowania na rynku pracy wymaga również ograniczenie możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wydłużenie wieku pracowniczego.

⁷ Ustawa o zmianie ustawy budżetowej na rok 2009. Dz.U z dnia 14 sierpnia 2009 r. Nr 128 poz. 1057.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

OECD wskazuje na konieczność reformy systemu edukacji oraz inwestycji w kapitał ludzki, z uwagi na rozbieżność pomiędzy wykształceniem potencjalnych pracowników, a oczekiwaniami pracodawców. Dobrym rozwiązaniem z punktu widzenia biznesu wydawać się może ściślejsza współpraca pomiędzy uczelniami wyższymi, a firmami prywatnymi, a także powrót do popularyzacji szkół zawodowych jako formy zdobywania wiedzy praktycznej na poziomie nieakademickim. Nowe regulacje rynku pracy powinny więc dążyć do zwiększania elastyczności zatrudnienia, co pozwala bowiem nie tylko na szybsze dostosowania cenowe, ale także na efektywniejszą realokację siły roboczej w przypadku szoków zewnętrznych.

Problemem na rynku pracy jest też płaca minimalna. Wprawdzie rynek pracy sam w sobie nie podlega przesadnej nadregulacji, to jednak rząd nadal bierze aktywny udział w kształtowaniu płacy minimalnej. W ciągu ostatnich pięciu lat płaca minimalna wzrosła o 14% w porównaniu do płacy średniej, co jedynie upośledza⁸ lub w najlepszym wypadku nie wpływa⁹ na zatrudnienie nisko wykwalifikowanej siły roboczej. Dużo lepszym pomysłem, z uwagi na znaczne regionalne różnice w stopach bezrobocia oraz niską mobilność siły roboczej, byłoby wprowadzenie różnicowania geograficznego płac, zamiast częstego podnoszenia płacy minimalnej w skali całego kraju.

Najlepszym zaś rozwiązaniem jest w ogóle likwidacja tzw. płacy minimalnej, która w uderza w najbiedniejszych i najslabiej wykształconych. Płaca minimalna nie jest problemem przedsiębiorców i dotyczy nas w minimalnym stopniu. Płaca minimalna uderza w najbiedniejszych, często pozbawiając ich szansy na jakąkolwiek pracę.

Niekorzystna sytuacja dotyczy również obciążeń przedsiębiorców związanych z zatrudnianiem pracowników. Koszty pracy są wysokie z uwagi na około 40% klin podatkowy, co w znaczny sposób wpływa na konkurencyjność polskich firm oraz na rozwój szarej strefy, a wręcz zniechęca przedsiębiorców do zatrudniania kolejnych pracowników. Nie wpływa to tym samym na zmniejszenie bezrobocia, szczególnie wśród młodych pracowników, wchodzących dopiero na rynek pracy. Generalnie praca w Polsce jest opodatkowana, jak wódka, niemal 80% podatkiem, co oznacza, że na każdy 1000 PLN wypłacony pracownikowi, pracodawca musi w formie różnych podatków musi odprowadzić 800 PLN do Skarbu Państwa. Jest to podatek najgorszy z możliwych.

---

⁸ Neumark, Wascher (1992, 2007).

⁹ Card, Krueger (1994, 2000), Dube et al. (2007).

ZPP

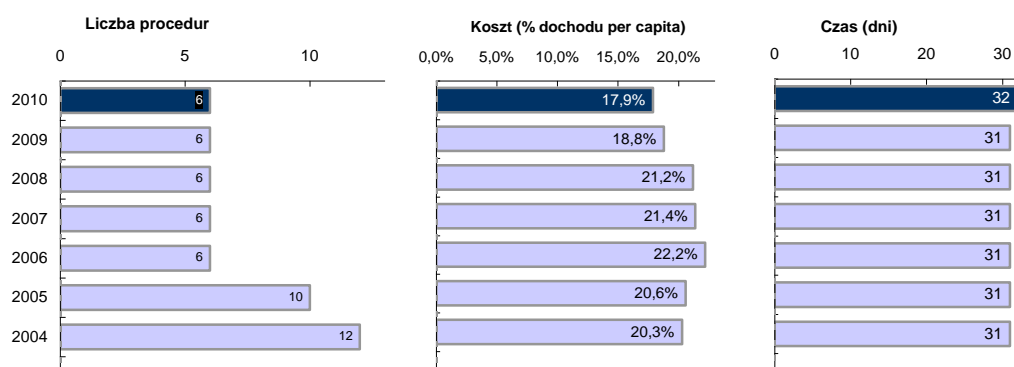
ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

Administracja (biurokracja)

Eksperti OECD poświęcili też dużo uwagi na konieczność zmniejszenia roli państwa w gospodarce i ograniczenia wszechobecnej biurokracji. Polska znajduje się wśród krajów, w których państwo odgrywa znaczącą rolę w gospodarce. Poza konsolidacją części procedur, co pozwala na załatwienie kilku formalności jednocześnie, rozpoczynanie biznesu w Polsce jest nadal bardzo kosztowne oraz długotrwałe, głównie z uwagi na fakt, że nadal część z nich związana jest z wykorzystaniem różnych jednostek administracji publicznej. Taka sytuacja, prowadzi do zniechęcenia inwestorów oraz wzrostu korupcji.

Według raportu *Doing Business* koszt założenia działalności gospodarczej w Polsce w 2010 r. oszacowano na 18% dochodu PKB *per capita*. Dla porównania, w 2004 roku wyniósł on 20%, a więc sytuacja w ciągu ostatnich kilku lat nie uległa znacznej poprawie.

Rysunek 3: Zakładanie działalności gospodarczej w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business* 2004 – 2010.

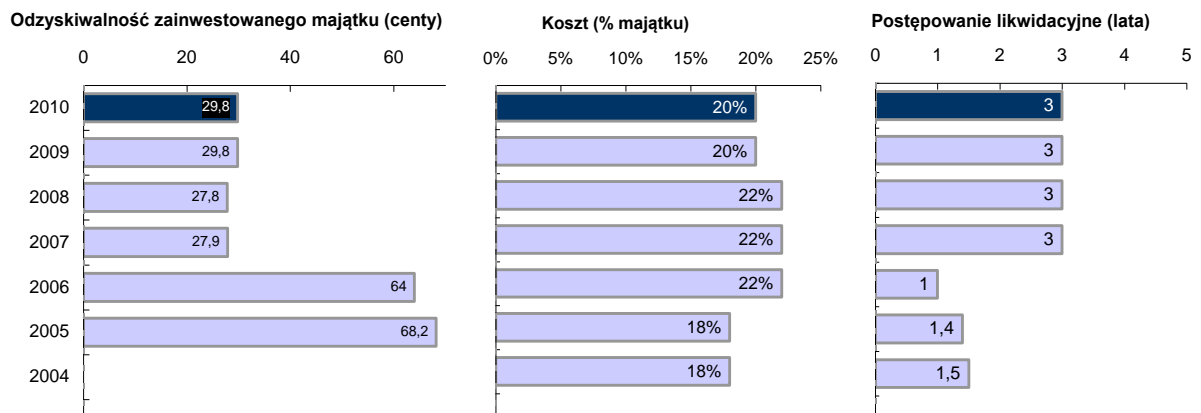
W latach 2004-2010 również koszty likwidacji firmy nie uległy zmniejszeniu, a ponadto wydłużył się czas trwania postępowania likwidacyjnego, tj. z 1,5 w 2004 roku do 3 lat w 2010 roku.

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

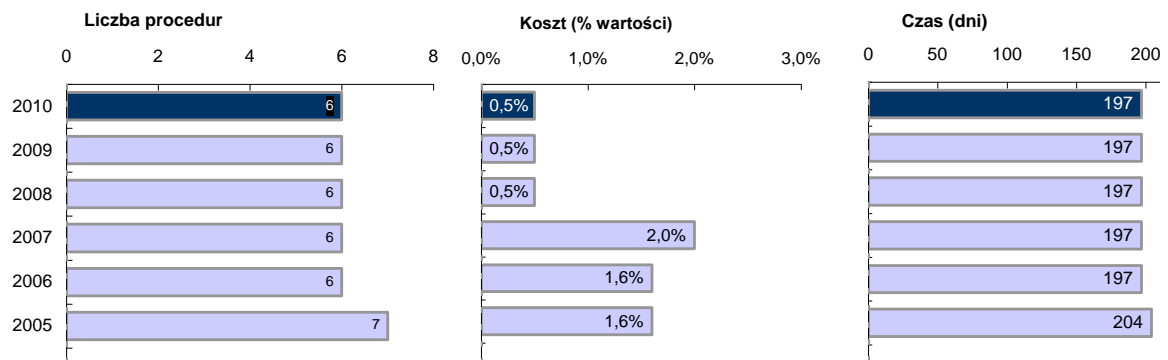
Rysunek 4: Koszty likwidacji firmy w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2004 – 2010*.

Jeśli chodzi natomiast o wpisy do hipoteki to można stwierdzić, że sytuacja właściwie nie zmieniła się od 2005 roku. Czas rejestracji w ciągu ostatnich 6 lat skrócono o zaledwie tydzień. Zaś w ostatnim czasie (2010) w związku z tzw. „jednym okienkiem” uległ on wydłużeniu o kilka tygodni!!!

Rysunek 5: Rejestracja własności w Polsce

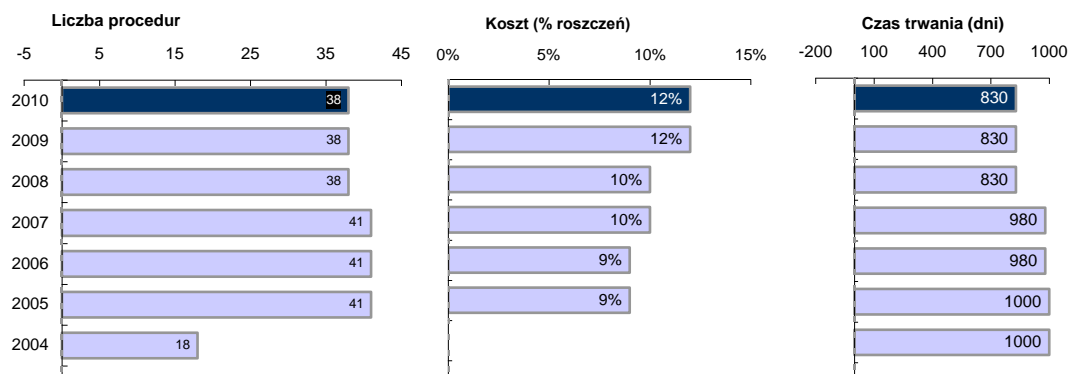
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2004 – 2010*.

O poprawie sytuacji nie można także mówić w przypadku prowadzonych przed przedsiębiorców sporów sądowych. Liczba procedur wzrosła bowiem z 18 w 2004 roku do aż 38 w 2010 r.

Rysunek 6: Sądownictwo gospodarcze w Polsce

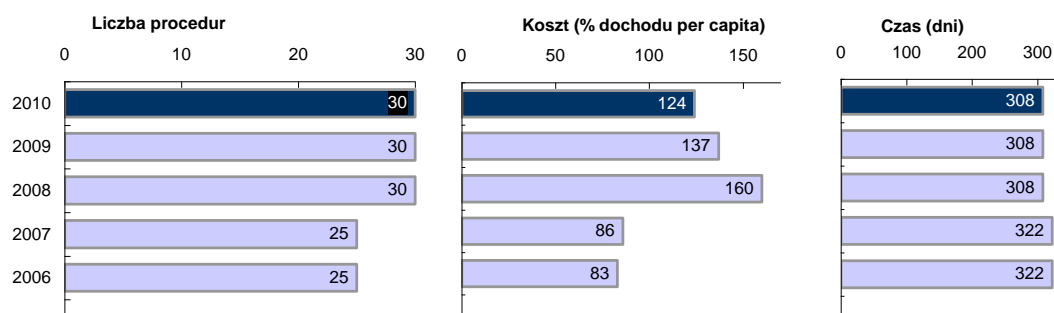
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business* 2004 – 2010.

Jak wynika z powyższych zestawień bazujących na raporcie *Doing Business*, wypełnianie wszystkich obowiązków biurokratycznych przez przedsiębiorcę w kolejnych latach nie zmniejsza się, a ich poziom jest wysoki. Dodatkowo staje się coraz bardziej skomplikowane, co zdecydowanie utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce.

Pozwolenia Budowlane oraz Wolność Inwestycji

Kolejnym sygnalizowanym w raportach problemem jest licencjonowanie działalności gospodarczej oraz wolność inwestycji. W raporcie *Heritage Foundation*, wprowadzone zmiany przeprowadzone w Polsce w latach 2004-2010 zostały ocenione pozytywnie¹⁰, to jednak według raportu *Doing Business* w dalszym ciągu uzyskiwanie odpowiednich zezwoleń, np. budowlanych, trwa w Polsce bardzo długo (średnio 308 dni).

Rysunek 7: Uzyskiwanie zezwoleń budowlanych w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business* 2006 – 2010.

¹⁰ Głównie z uwagi na nasze członkostwo w Unii Europejskiej oraz konieczność ujednoczenia, w dużym stopniu, regulacji krajowych i wspólnotowych.

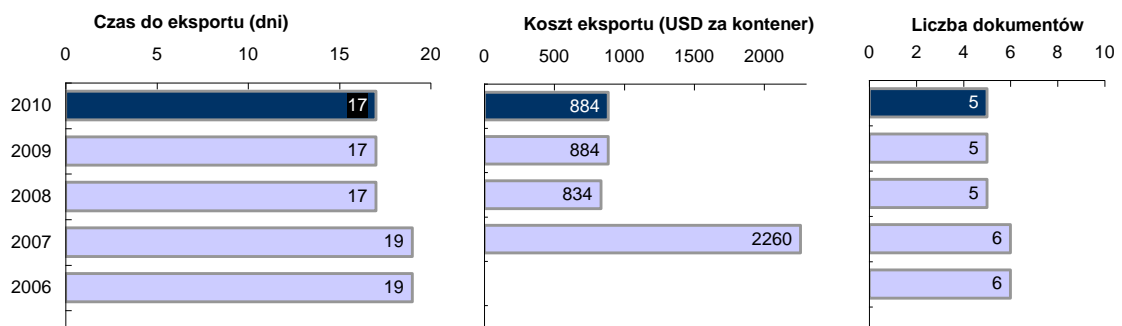
ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

Wymiana handlowa

OECD, podobnie jak *Heritage Foundation* zwraca również uwagę, że Polska powinna się bardziej otworzyć na współpracę ekonomiczną i gospodarczą z krajami spoza Unii Europejskiej. W szczególności nacisk kładziony jest na ułatwienia dla kapitału spoza UE oraz na minimalizację biurokracji i kosztów dla rodzimych przedsiębiorców eksportujących swoje produkty czy usługi za granicę.

Rysunek 8: Eksport z Polski z punktu widzenia przedsiębiorcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2006 – 2010*.

Podsumowując, należałoby znieść rozdrobnienie polityk wspierających małą i średnią przedsiębiorczość, a skupić się raczej na ułatwieniach globalnych, wspólnych dla wszystkich przedsiębiorców, takich jak obniżenie kosztów pracy czy zmniejszanie biurokratyzacji. Wielu małych przedsiębiorców zwyczajnie nie stać na zatrudnienie księgowych, czy doradców biznesowych. Dlatego też należy radykalnie uprościć te procedury.

1.3 Wolność gospodarcza w Polsce w latach 1980-2007

Raport *Economic Freedom of the World 2009*

W poniższym paragrafie przedstawiono wnioski z raportu *Economic Freedom of the World 2009*, przygotowanego przez profesorów m.in. z Florida State University, Auburn University oraz University of Groningen. Tabela 1 podsumowuje oceny dla Polski w pięciu obszarach związanych z wolnością ekonomiczną w latach 1980 – 2007. W nawiasie podano miejsce Polski na tle 141 analizowanych krajów. Skala ocen poszczególnych kategorii zawiera się pomiędzy 0 -10, przy czym 10 jest oceną

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

najwyższą, a 0 oceną najniższą. Im wyższa wartość oceny, tym większy stopień wolności ekonomicznej w danej dziedzinie.

Tabela 1: Wolność ekonomiczna w latach 1980-2007

Obszar/Rok	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007
Rozmiar administracji rządowej	4,00 (83)	3,90 (89)	1,85 (113)	2,62 (119)	4,25 (108)	5,40 (101)	5,34 (101)	5,50 (100)
System prawny i struktura praw własności	bd	5,39 (52)	6,97 (31)	6,84 (31)	6,50 (47)	6,04 (59)	6,10 (55)	6,05 (54)
Stabilność dostępnych środków finansowych ¹¹	8,34 (14)	4,43 (97)	2,50 (109)	6,03 (73)	7,49 (69)	9,27 (36)	9,31 (34)	9,22 (39)
Wolność handlu międzynarodowego	bd	3,19 (84)	5,32 (65)	6,48 (69)	6,84 (69)	6,72 (60)	6,86 (67)	7,03 (62)
Regulacje kredytowe, pracownicze i biznesowe	3,35 (94)	3,39 (94)	3,56 (100)	4,54 (97)	5,86 (67)	6,06 (84)	6,08 (82)	6,06 (89)
Ranking ogólny	bd	4,07 (94)	4,00 (105)	5,30 (86)	6,19 (78)	6,70 (66)	6,74 (67)	6,77 (70)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Economic Freedom of the World 2009*

Analiza danych w tabeli 1 pozwala na stwierdzenie, że pozycja Polski jest słaba w wielu obszarach związanych z działalnością gospodarczą. Ranking wolności gospodarczej przedstawia najbardziej surowe oceny dla Polski, spośród wszystkich przytaczanych wcześniej międzynarodowych zestawień. W ogólności, chociaż postęp jest wyraźnie widoczny we wskaźnikach, np. wielkość administracji rządowej (ponad dwukrotny wzrost oceny), to jednak nie przekłada się on na pozycję Polski wśród innych krajów, które najwyraźniej modernizują i usprawniają swoje gospodarki lepiej oraz szybciej niż Polska. We wspomnianej już rozrastającej się administracji analizowanej w okresie po transformacji ustrojowej, wzrost oceny przełożył się na wzrost pozycji w rankingu jedynie o 13 miejsc, tj. z 113 na 100 miejsce.

Mając na uwadze powyższe zestawienie oraz rolę, jaką odgrywa przedsiębiorczość oraz własność prywatna w kreowaniu wzrostu gospodarczego oraz dobrobytu społecznego, należałoby niezwłocznie przeprowadzić szereg reform gospodarczych dotyczących sfery zarówno mikro, jak i makro.

¹¹ Kategoria ta bierze pod uwagę takie czynniki jak wzrost wartości pieniądza, inflację oraz możliwość posiadania kont bankowych w obcych walutach.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

II Prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce na tle wybranych krajów

W niniejszym rozdziale zaprezentowano pozycję Polski w poszczególnych kategoriach na tle ośmiu wybranych krajów. Ponadto wskazano obszary wymagające podjęcia jak najszybszych działań oraz zasygnalizowano wstępne możliwe do przeprowadzenia reformy.

Wybór Hiszpanii jest związany z dużym podobieństwem gospodarki tego kraju do gospodarki polskiej. Szwecja to z kolei kraj o znacznym udziale państwa w życiu publicznym¹². Wielką Brytanię umieszczono w celu zobrazowania wpływu regulacji unijnych na system gospodarczy historycznie różniący się od standardów panujących w Europie kontynentalnej. Singapur uznano natomiast za gospodarkę wzorcową i najbardziej przyjazną biznesowi¹³. Stany Zjednoczone umieszczono jako przykład dużego liberalnego kraju, niezwiązanego z unijną biurokracją. Przedstawienie średniej dla krajów Ameryki Łacińskiej ma z kolei na celu możliwość porównania z gospodarkami teoretycznie przeciętnie dużo słabiej rozwiniętymi niż gospodarka Polski.

2.1 Prowadzenie biznesu w Polsce – podsumowanie rankingów

W poniższej tabeli przedstawiono zagregowany ranking, obrazujący łatwość prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce na tle innych gospodarek oraz 10 podrankingów, określających pozycję Polski w poszczególnych kategoriach¹⁴.

---

¹² Szwecja jest kojarzona jako kraj z dużym systemem redystrybucji społecznej, a więc jako kraj nieefektywny gospodarczo, czemu w większości kategorii przeczą jednak dane zestawione w poniższych tabelach.

¹³ Jest zwycięzcą rankingu Banku Światowego „Doing Business 2010“.

¹⁴ *Doing Business* to corocznie opracowywany raport, który porównuje w 10 kategoriach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, 183 gospodarki z całego świata.

Tabela 2: Łatwość prowadzenie biznesu w Polsce

Ranking	Pozycja* w 2010 r.	Pozycja w 2009 r.
Łatwość prowadzenia biznesu	72	76
Zakładanie biznesu	117	145
Pozwolenia Budowlane	164	158
Zatrudnianie pracowników	76	82
Rejestrowanie własności	88	84
Dostępność kredytów	15	28
Ochrona inwestorów	41	38
Regulacje podatkowe	151	142
Handel międzynarodowy	42	41
Rozstrzyganie sporów	75	68
Likwidacja działalności gospodarczej	85	82

*pozycja Polski na tle 183 gospodarek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

Łatwość prowadzenia biznesu w Polsce została sklasyfikowana w 2010 r. dopiero na 72 miejscu spośród 183 badanych gospodarek (wg raportu *Doing Business*). Najgorsza sytuacja dotyczy uzyskiwania pozwoleń budowlanych na prowadzenie działalności gospodarczej (164 miejsce), przepisów podatkowych (151 miejsce) oraz zakładania biznesu (117 miejsce). Korzystnie można ocenić jedynie możliwości pozyskania kredytu przez przedsiębiorców (15 miejsce)¹⁵. W odniesieniu do 2009 r. pozycja Polski w rankingu wprawdzie uległa poprawie o 4 miejsca, ale należy wskazać, że m.in. w takich obszarach jak pozwolenia budowlane czy regulacje podatkowe pozycja pogorszyła się odpowiednio aż o 6 i 10 miejsc.

Również zgodnie z **rankiem *Heritage Foundation*, Polska zajęła w 2010 roku odległe miejsce. Uzyskując 63,2 pkt. została sklasyfikowana na 71 miejscu spośród 179 gospodarek.** Oznacza to wzrost w porównaniu do 2009 o 2,9 pkt. (poprawa w 5 na 10 analizowanych kategorii). Niestety **spośród 43 krajów europejskich, Polska znajduje się na odległym 33 miejscu.** Poważnymi

¹⁵ Aktualnie jednak sytuacja nie jest tak optymistyczna. Przedsiębiorstwa nie odczuwają bezpośrednio efektów poluzowania przez banki warunków kredytowania, zaś za najbardziej problematyczne uznają wysokie prowizje i oprocentowanie.

problemami sygnalizowanymi przez ekspertów są nadal wysokie wydatki budżetowe, kosztowny i niezreformowany system emerytalny oraz niewydajny system prawny.

2.2 Łatwość prowadzenia biznesu w Polsce w poszczególnych kategoriach - porównanie

Zakładanie biznesu

W przypadku zakładania biznesu istotny element stanowi czas trwania odpowiednich procedur. Wprawdzie, jak już wspomiano w poprzednim rozdziale, w Polsce wprowadzono „jedno okienko”, a liczba procedur uległa zmniejszeniu, niemniej jednak czas oczekiwania na rejestrację wydłużył się o jeden dzień, co w porównaniu do średniej UE czy krajów OECD jest czasem ponad dwukrotnie dłuższym. Dla porównania, w Singapurze wynosi on zaledwie 3, a w USA 6 dni, wobec 32 dni w Polsce. Jedynie w krajach Ameryki Łacińskiej oraz w Hiszpanii jest on dłuższy i oscyluje w granicach 46 - 47 dni.

Tabela 3: Zakładanie firmy w Polsce na tle wybranych krajów

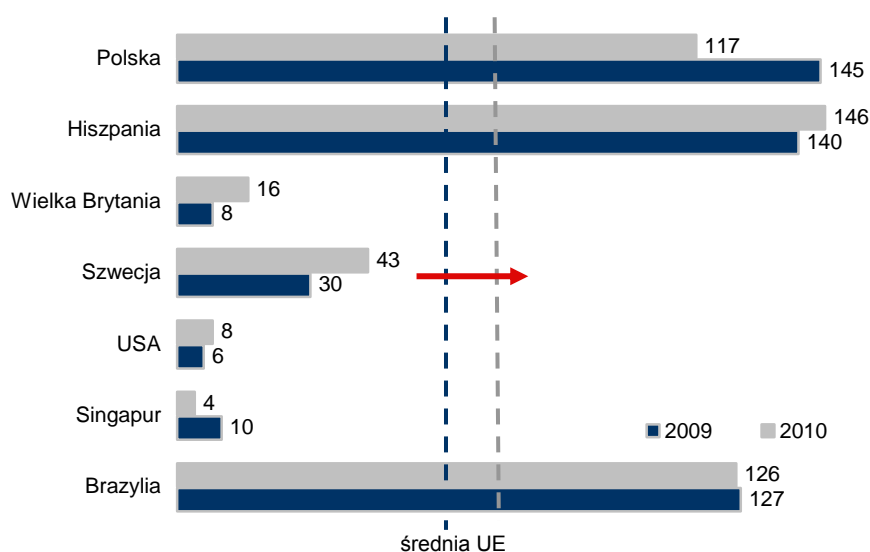
Składowe	Polska	Średnia UE	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Ameryka Łacińska	Średnia OECD
Liczba procedur	6	5,9	10	6	3	6	3	11	5,7
Czas (w dniach)	32	15	47	13	15	6	3	46	13
Koszt									
(% dochodu <i>per capita</i>)	18	5	15	0,7	0,6	0,7	0,7	36	4,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów Doing Business 2010.

Niekorzystnie przedstawia się również kwestia kosztów związanych z zakładaniem działalności gospodarczej w Polsce. Są one niemal trzydziestokrotnie wyższe niż na przykład w Szwecji i należą do jednych z najwyższych spośród wszystkich wymienianych krajów.

Rysunek 9: Łatwość zakładania działalności gospodarczej w wybranych krajach – miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

W rankingu *Doing Business 2010* Polska została oceniona w tej kategorii dopiero na 117 miejscu (z 183). Wprawdzie w stosunku do 2009 r. nastąpiła poprawa o 28 miejsc, ale w dalszym ciągu zajmuje odległe miejsce m.in. za Białorusią.

Pozwolenia Budowlane

Znacznie gorsza sytuacja, niż w przypadku zakładania biznesu, dotyczy uzyskiwania niezbędnych pozwoleń dla sektora budowlanego, który w większości gospodarek odpowiada za około 5 – 7% PKB na prowadzenie działalności gospodarczej (w tym pozwoleń budowlanych).

Tabela 4: Uzyskiwanie pozwoleń budowlanych w wybranych krajach

Składowe	Polska	Średnia UE	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Ameryka Łacińska	Średnia OECD
Liczba procedur	30	17	11	11	8	19	11	20	15
Czas (w dniach)	308	199	233	95	116	40	25	211	157
Koszt									
(% dochodu <i>per capita</i>)	124	77	61	69	103	13	20	272	56

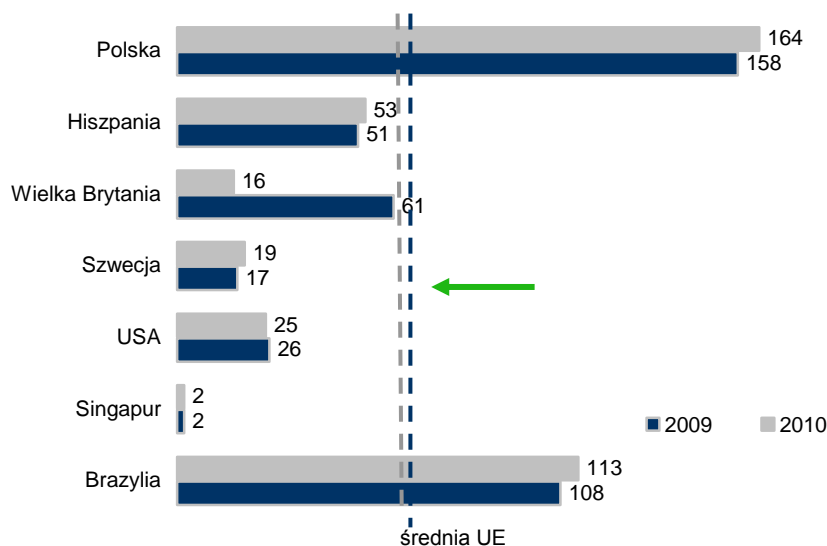
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2010*.

W tej kategorii nawet kraje Ameryki Łacińskiej (113 miejsce) wypadają lepiej niż Polska (164 miejsce). Czas niezbędny na otrzymanie pozwolenia budowlanego wynosi w Polsce średnio 308 dni, wobec zaledwie 95 w Wielkiej Brytanii czy nawet 233 dni w Hiszpanii. Administracja UE wymaga spełnienia średnio 17 procedur oraz poniesienia kosztu na poziomie 77% PKB *per capita*, natomiast w Polsce jest to aż 30 procedur, a koszt sięga ponad 124% dochodu *per capita*.

Rysunek 10: Pozwolenia budowlane w wybranych krajach – miejsce w rankingu

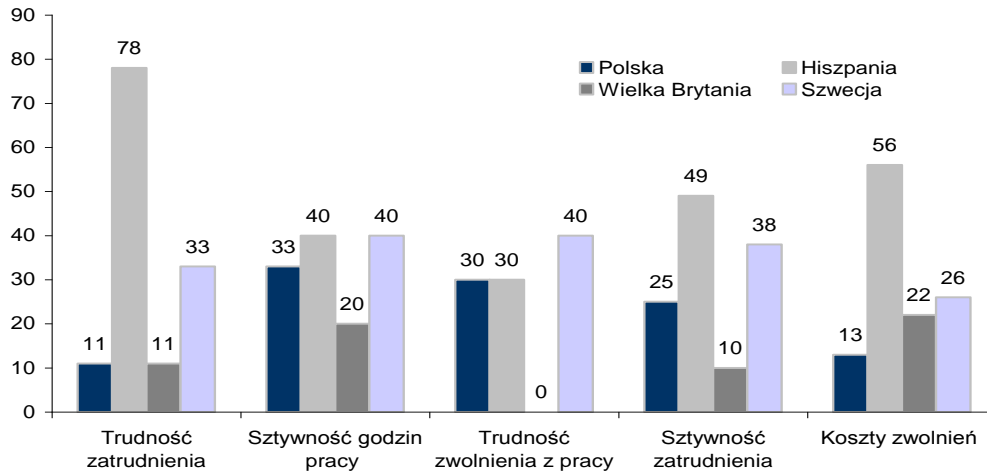
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

Zatrudnianie pracowników

Wyznacznikiem elastyczności na rynku pracy jest możliwość zatrudniania i zwalniania pracowników. O jego atrakcyjności decydują również koszty pracy. Polska polityka zatrudnieniowa oceniana jest zdecydowanie gorzej niż liderów rankingu, tj. Singapuru i USA (zajmują one pierwsze miejsce), natomiast wypada lepiej na tle krajów skandynawskich czy Hiszpanii (117 i 157 miejsce). Trudność zatrudnienia oceniono w Polsce zaledwie na 11 pkt. (w skali 100 pkt.), a we wspomnianej Hiszpanii aż na 78 pkt. Pod kątem kosztów zwolnienia pracownika, polscy przedsiębiorcy obciążeni są jednak w znacznie mniejszym stopniu niż wynosi średnia dla krajów UE czy OECD. Przeciętny koszt zwolnienia pracownika, mierzony w tygodniach wypłacanej pensji, wynosi w Polsce 13 tygodni, wobec średnio 27 tygodni w krajach OECD.

Rysunek 11: Rynek pracy w wybranych krajach – indeks (0 – 100) ¹⁶

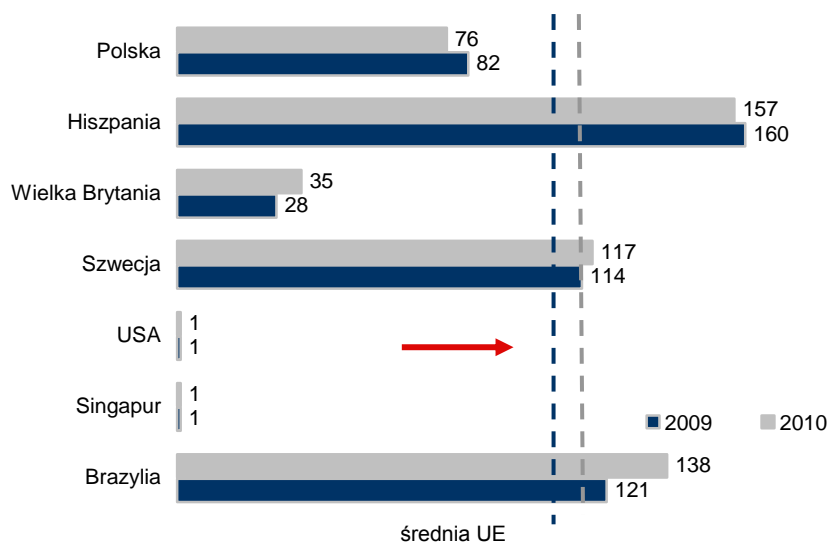
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2010*.

W raporcie *Heritage Foundation* jako relatywnie sztywne oceniają natomiast polskie regulacje dotyczące prawa pracy, co jest charakterystyczne dla krajów należących do Unii Europejskiej. Ekspert wskazuje także na wysokie pozapłacowe koszty pracy oraz trudności przy zwolnieniach pracowników. Polska zajęła ranking *Heritage Foundation* 87 miejsce na świecie (za takimi krajami jak Kazachstan, Japonia czy Kenia), ale 18 miejsce w Europie (przed takimi krajami jak Francja, Hiszpania czy Niemcy). Widać więc wyraźnie, że pomimo atrakcyjnego rynku pracy na tle Unii Europejskiej, to jednak w skali światowej polskie regulacje oceniane są jako przestarzałe i zbyt ściśle kontrolowane przez państwo.

¹⁶ Trudność zatrudnienia (0-100); Sztynność godzin pracy (0-100); Trudność zwolnienia z pracy (0-100); Sztynność zatrudnienia (0-100) – ranking zagregowany; Koszty zwolnień (w tygodniach wypłacanej pensji).

Rysunek 12: Rynek pracy w wybranych krajach – miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

Aby podnieść konkurencyjność polskiego rynku pracy, należałoby m.in. w sposób przemyślany zreformować system szkolnictwa wyższego w celu wchodzenia na rynek pracy osób coraz bardziej mobilnych oraz posiadających większą wiedzę praktyczną. Należy bowiem pamiętać, że im bardziej mobilni pracownicy, tym bardziej elastyczny rynek pracy dla pracodawców. Tacy pracownicy są nie tylko bardziej skłonni do zmiany pracy¹⁷, ale także w razie zwolnienia, jest im łatwiej odnaleźć się w nowej rzeczywistości i podjąć nowe zajęcie.

Rejestracja własności

Rejestracja własności dotyczy m.in. transakcji kupna-sprzedaży nieruchomości. W Polsce akt rejestracji zajmuje średnio aż 197 dni (jest on związany głównie z oczekiwaniem na decyzję odpowiednich organów rejestrowych). Polska na tle wszystkich analizowanych krajów wypada zdecydowanie najgorzej. Przebieg procedur jest prawie 4-krotnie dłuższy niż średnia dla krajów OECD, a sama liczba procedur jest tylko nieznacznie niższa niż średnia dla krajów Ameryki

Łacińskiej. Pozytywie ocenić można jedynie koszt rejestracji, oscylujący poniżej 1% wartości przedmiotu własności.

¹⁷ Jest prawdopodobne, że w powyższym przypadku zdecydowanie korzystniej dla obu stron będzie rozwiązać kontrakt za porozumieniem stron, zamiast zwalniać pracownika i ponosić dodatkowe koszty przez obie strony.

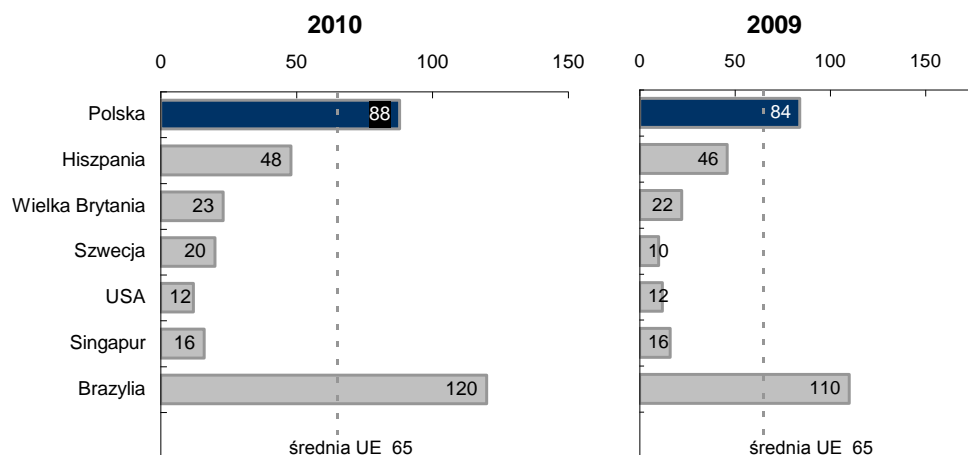
Tabela 5: Rejestrowanie własności w Polsce na tle innych krajów

Składowe	Polska	Średnia UE	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Ameryka Łacińska	Średnia OECD
Liczba procedur	6	5	4	2	2	4	3	7	4,7
Czas (w dniach)	197	52	18	8	15	12	5	45	25
Koszt ¹⁸ (%)	0,5	4,6	7,2	4,1	3,0	0,5	2,8	3,6	4,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów Doing Business 2010.

Reforma systemu administracyjno-sądowiczego powinna więc zmierzać do zredukowania liczby procedur oraz skrócenia czasu trwania rejestracji przedmiotu własności.

Rysunek 13: Rejestrowanie własności w Polsce na tle wybranych krajów –miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów Doing Business 2009 – 2010.

Dostępność kredytów oraz ochrona inwestorów

Polityka kredytowa oraz ochrona inwestorów w Polsce nie odbiega znacząco od standardów amerykańskich oraz europejskich. Pod kątem dostępności kredytów oceniono Polskę na 15 miejscu na świecie, co oznacza poprawę aż o 13 miejsc w stosunku do 2009 r., natomiast pod względem ochrony inwestorów Polska zajęła 41 miejsce na 183 badane gospodarki.

Proponowane zmiany w tym obszarze dotyczą z jednej strony zwiększenia odpowiedzialności kadry zarządzającej za prowadzone działania, natomiast z drugiej ograniczenia ryzyka ponoszonego przez inwestorów poprzez wdrożenie odpowiednich mechanizmów ochrony – tzw. Corporate Governance.

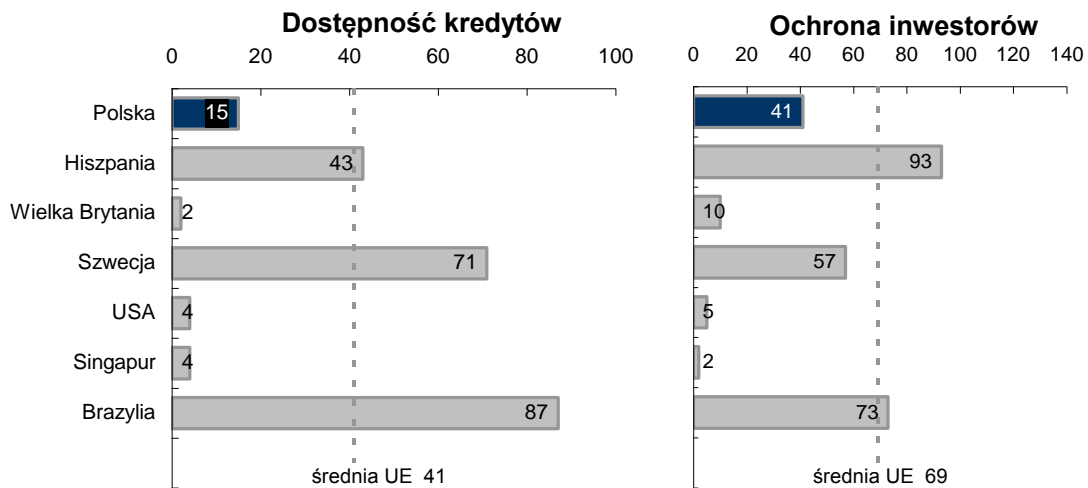
¹⁸ % wartości przedmiotu własności

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

Rysunek 14: Dostępność kredytów oraz ochrona inwestorów w Polsce na tle wybranych krajów w 2010 roku – miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2010*.

Regulacje podatkowe

W porównaniu międzynarodowym wyraźnie widać, że Polski system podatkowy należy do jednego z najbardziej skomplikowanych na świecie, o czym świadczy 151 miejsce (na 183 analizowane gospodarki) w rankingu *Doing business 2010*. Pod względem ilości płatności wyprzedzamy nawet kraje Ameryki Łacińskiej, co powinno być już sygnałem dla rządu do rozpoczęcia natychmiastowych reform. Polscy przedsiębiorcy muszą dokonać w ciągu roku 40 płatności związanych z obciążeniami podatkowymi, co zajmuje średnio 395 godzin rocznie.

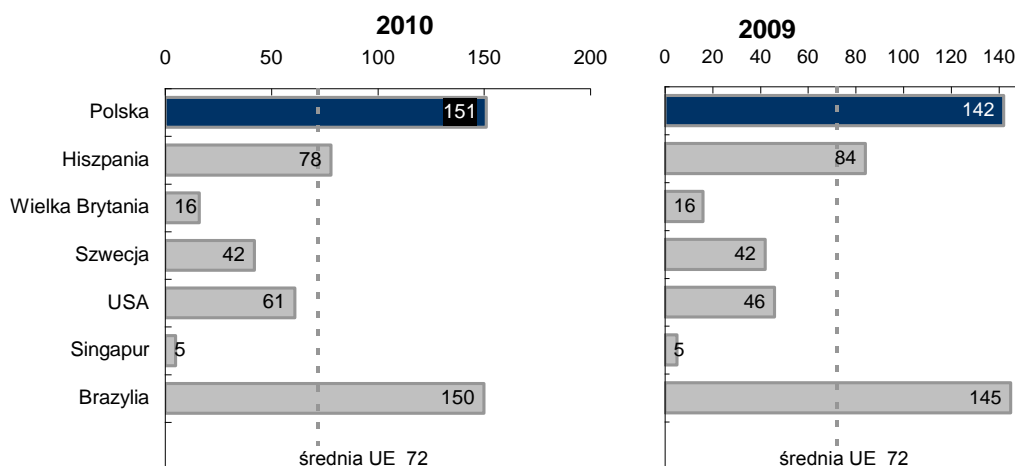
Tabela 6: Polskie regulacje podatkowe na tle innych krajów

Składowe	Polska	Średnia UE	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Ameryka Łacińska	Średnia OECD
Liczba płatności w roku	40	18	8	8	2	10	5	33	13
Czas jaki pochłaniają płatności (godziny w roku)	395	231	213	110	122	187	84	563	194
Podatek dochodowy (%)	17,3	bd	21,2	21,9	16,4	27,9	7,9	bd	bd
Podatek od wynagrodzeń (%)	21,9	bd	35,1	11,0	36,6	9,6	14,9	bd	bd
Pozostałe podatki (%)	3,3	bd	0,5	3,1	1,6	8,8	5,0	bd	bd
Łączne obciążenie podatkowe (% zysku)	43	45	57	36	55	46	28	54	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów Doing Business 2010.

Łączne obciążenia podatkowe stanowią w Polsce ok. 43% zysku brutto. Oscylują więc w granicach średniej dla krajów OECD oraz UE, ale są zdecydowanie wyższe niż lidera rankingu – Singapuru. Przedstawiają się natomiast korzystnie na tle Szwecji (państwa o wysokich obciążeniach podatkowych), gdzie przedsiębiorca odprowadza efektywnie ok. 55% zysku.

Rysunek 15: Regulacje podatkowe w Polsce na tle wybranych krajów – miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów Doing Business 2009 – 2010.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Jako skomplikowane, polskie regulacje podatkowe ocenili również eksperci *Heritage Foundation*. Dochody z podatków stanowiły w 2009 roku 33,5% PKB Polski. Dla porównania w USA jest to 28,3%, w Szwecji 48,9%, w Niemczech 40,8%, a w Wielkiej Brytanii 37,9%. W rankingu wolności fiskalnej Polska wypada relatywnie dobrze na tle Europy. W sposób oczywisty wyprzedza takie kraje jak Szwecja czy Dania, niemniej jednak została sklasyfikowana niżej niż Bułgaria, Rumunia, Słowacja czy Czechy. Polska zajmuje 21 miejsce (z 43) w Europie, zaś 102 na świecie (z 179), będąc za takimi krajami jak: Iran, Laos, Rosja, Uzbekistan czy Egipt.

Odnosząc się do możliwych reform, w pierwszej kolejności należy zmniejszyć liczbę płatności i czas, jaki pochłania biurokracja podatkowa, a następnie rozważyć obniżanie podatków. Zmniejszenie sfery administracyjnej nie tylko pozwoli na dodatkowe oszczędności w budżecie państwa, ale także odciąży zarówno finansowo, jak i czasowo małych i średnich przedsiębiorców, co może z kolei prowadzić do ich większej aktywności ekonomicznej i pobudzenia polskiej gospodarki.

Handel międzynarodowy

Wskaźnik handlu międzynarodowego określa łatwość rozpoczęcia wymiany pod kątem administracyjnym. W rankingu *Doing Business* Polska pod tym względem zajmuje 42 miejsce wśród 183 gospodarek. Niekorzystnie można natomiast ocenić sytuację związaną z dwoma składowymi indeksu, tj. czasem potrzebnym na eksport oraz import towarów - przewyższa on znacznie wartość średnią obliczoną dla UE¹⁹.

---

¹⁹ Odpowiednio 17 i 25 dni w przypadku Polski oraz 12 i 13 dla średniej UE; dla porównania w krajach Ameryki Łacińskiej wynosi on 20 i 23 dni.

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

Rysunek 16: Handel zagraniczny w Polsce na tle wybranych krajów – miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

Regulacje występujące w Polsce w kwestii wolności handlu są w większości przypadków standardowe (liczba dokumentów niezbędnych zarówno przy eksporcie, jak i imporcie towarów jest tożsama ze średnią unijną, tj. 5). Bardziej restrykcyjne przepisy dotyczą jedynie rynku biotechnologicznego i farmaceutycznego. Analizując koszty importu i eksportu (mierzone w dolarach na kontener) należy wskazać, że znajdują się one na niższym poziomie niż średnia UE. Są również niższe niż w Hiszpanii czy USA, ale zdecydowanie wyższe niż w Szwecji czy Singapurze. Za poważny problem prawny związany z handlem eksperci uznali ponadto kwestię praw własności intelektualnej i patentów. W rankingu *Heritage Foundation*, Polska zajęła pod tym kątem odległe 52 miejsce na świecie (m.in. za Chile czy Jordanią).

Rozstrzyganie sporów gospodarczych

System egzekucji prawa w Polsce można ocenić, podobnie jak wyżej wymienione inne procedury administracyjne, jako nadmiernie zbiurokratyzowany. Zgodnie z danymi z raportu *Doing Business* rozwiązanie sporu gospodarczego w Polsce trwa średnio 830 dni i wiąże się z 38 procedurami, których koszt oszacowano na poziomie 12% wartości kontraktu. Wprawdzie jest on relatywnie tani w odniesieniu do innych krajów, to jednak czas trwania powyżej średniej dla krajów Ameryki Łacińskiej jest nie do zaakceptowania.

ZPP

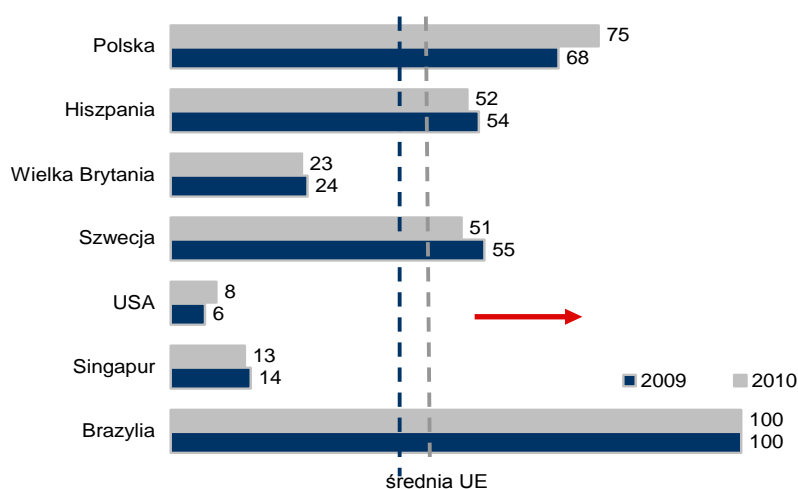
ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

Tabela 7: Rozstrzyganie sporów gospodarczych w wybranych krajach

Składowe	Polska	Średnia UE	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Ameryka Łacińska	Średnia OECD
Liczba procedur	38	32	39	30	30	32	21	37	31
Czas trwania (w dniach)	830	548	515	399	508	300	150	712	462
Koszt wartości kontraktu (%)	12	21	17	23	31	14	26	30	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2010*.

**Rysunek 17: Rozstrzyganie sporów gospodarczych w Polsce na tle wybranych krajów –
miejsce w rankingu**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

Na tle innych gospodarek, Polska zajmuje 75 miejsce (spadek z 68 miejsca w 2009 r.). Zdecydowanie wyprzedza nas Hiszpania (52 miejsce), Szwecja (51 miejsce) czy Wielka Brytania (23 miejsce).

Likwidacja działalności gospodarczej

Według *Doing Business* w Polsce, czas potrzebny na zamknięcie działalności gospodarczej to około 3 lata, natomiast koszty z tym związane sięgają 20% wartości majątku firmy. Zdecydowanie łatwiej

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

jest się wycofać z prowadzonej działalności w większości z analizowanych krajów. Gorsza sytuacja dotyczy tylko państw Ameryki Łacińskiej. W procesie likwidacji firmy, polski przedsiębiorca jest w stanie odzyskać ok. 30 centów z każdego zainwestowanego dolara, przy średniej UE na poziomie blisko 60 centów oraz 69 centów w przypadku OECD.

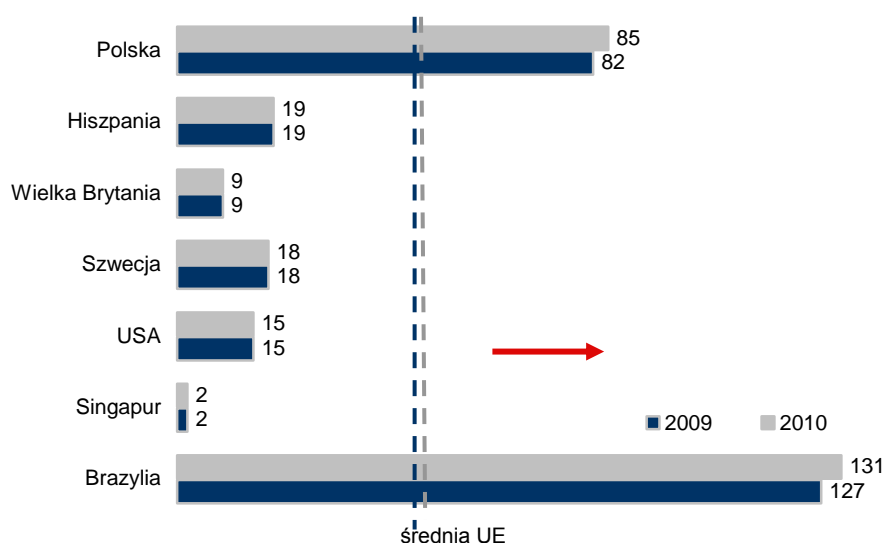
Tabela 8: Likwidacja działalności gospodarczej w Polsce na tle wybranych gospodarek światowych

Składowe	Polska	Średnia UE	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Ameryka Łacińska	Średnia OECD
Stopień odzyskiwalności należności (w centach na 1 dolara)	30	57	73	84	75	77	91	30	69
Czas trwania postępowania likwidacyjnego (w latach)	3,0	2,1	1,0	1,0	2,0	1,5	0,8	3,2	1,7
Koszt (% majątku)	20	11	15	6	9	7	1	14	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2010*.

Rysunek 18: Likwidacja działalności gospodarczej w Polsce na tle wybranych krajów

– miejsce w rankingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów *Doing Business 2009 – 2010*.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

W kwestii postępowania po zakończeniu działalności należy zdecydowanie poprawić efektywność procedur likwidacyjnych, a zatem skrócić czas, zmniejszyć koszt oraz zwiększyć odzyskiwalność zainwestowanego kapitału, m.in. poprzez usprawnienie syndykatury.

Podsumowując powyższe zestawienia można stwierdzić, że Polska wyraźnie odstaje w swoich regulacjach i procedurach od krajów uznawanych za przyjazne biznesowi. Nawet tak często krytykowana i postrzegana jako wysoce socjalistyczna gospodarka Szwecji, wydaje się być bardziej przyjazna biznesowi niż polska gospodarka. Wprawdzie całkowity podatek (jako procent zysku) jest tam znacznie wyższy niż w Polsce, to jednak biurokracja w Szwecji została ograniczona do minimum, co ma pozytywny wpływ zwłaszcza na rozwój drobnej przedsiębiorczości. Ponadto sprawnie działa administracja, która nie obciąża przedsiębiorcy wysokimi kosztami procedowania. W porównaniu do unijnego „bliźniaka”, Polska wydaje się być jednak krajem bardziej przyjaznym niż Hiszpania. Procedury przy zakładaniu biznesu w Polsce są wprawdzie szybsze, niemniej jednak należy wskazać na ich wysokie koszty.

2.3 Wolność gospodarcza w Polsce na tle wybranych krajów - porównanie

Zgodnie z raportem *Heritage Foundation*, **wolność prowadzenia biznesu** w Polsce (zaczęcie, prowadzenie i zamknięcie działalności gospodarczej) została oceniona negatywnie. Polska znalazła się na 38 miejscu spośród 43 krajów europejskich i chociażby za takimi krajami jak Białoruś, Albania, Turcja czy Bułgaria.

Podobna sytuacja dotyczy **wolności inwestycji**. Za największe problemy uznano nieprzewidywalność regulatorów, uznaniowość i nieobiektywność decyzji urzędniczych, powolny system sądownictwa oraz ogromną liczbę regulacji związanych z zatrudnieniem pracowników. Jeśli chodzi o pozycję Polski w rankingu, to została ona sklasyfikowana na 62 miejscu na świecie, tj. za takimi krajami jak Izrael, Urugwaj czy Tajwan oraz na 35 miejscu w Europie, m.in. za takimi krajami jak Rumunia czy Albania.

Kolejna z analizowanych w raporcie wolności, to **wolność monetarna**, którą z kolei eksperci ocenili na poziomie podobnym do średniej UE, m.in. z uwagi na implementację ogólnospółnotowych dyrektyw. Polska zajęła w rankingu 31 miejsce na świecie, będąc przed takimi krajami jak Kanada, Egipt czy Indie i 18 miejsce w Europie, przed takimi krajami jak Wielka Brytania czy Belgia.

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW

W kwestii **wolności finansowej** Polska powoli zwiększa swoją konkurencyjność, głównie z uwagi na rozwój rynku kapitałowego oraz Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Sektor bankowy oceniany jest jako wysoce konkurencyjny. Banki komercyjne kontrolują około 90% aktywów, natomiast rząd posiada nadal pakiety większościowe w dwóch bankach, odpowiedzialnych m.in. za udzielanie tanich pożyczek rolnikom i rodzinom w trudnej sytuacji mieszkaniowej. Niestety, jeśli chodzi o prywatyzację, to jak dotąd postępowała ona powolnie, a dodatkowo była często blokowana z powodów całkowicie pozbawionych uzasadnienia merytorycznego. Polska zajmuje obecnie 55 miejsce na świecie w kategorii wolność finansowa, za takimi krajami jak Tajlandia czy Maroko oraz 32 miejsce w Europie, za takimi krajami jak Hiszpania czy Węgry.

W tabeli 9 zaprezentowano ranking wolności gospodarczej dla 2007 roku oparty na rankingu *Economic Freedom of the World*. Polska została zestawiona, podobnie jak w rankingu Banku Światowego, z Hiszpanią, Wielką Brytanią, Szwecją, USA i Singapurem. Za reprezentanta Ameryki Łacińskiej uznano Brazylię, która jest krajem zdecydowanie bogatszym od Polski.

Tabela 9: Ranking wolności gospodarczej dla wybranych krajów

Obszar/Rok	Polska	Hiszpania	Wielka Brytania	Szwecja	USA	Singapur	Brazylia
Wielkość administracji rządowej	5,5 (108)	6,3 (78)	6,7 (64)	3,7 (137)	7,2 (41)	8,0 (17)	6,0 (90)
System prawny i struktura prawa własności	5,8 (69)	6,8 (38)	8,0 (17)	8,5 (8)	7,6 (22)	8,5 (11)	5,3 (81)
Stabilność dostępnych środków finansowych	9,2 (39)	9,6 (13)	9,3 (29)	9,5 (23)	9,7 (4)	9,3 (28)	7,5 (92)
Wolność handlu międzynarodowego	7,0 (63)	7,1 (57)	7,6 (32)	7,7 (22)	7,6 (28)	9,4 (2)	6,4 (100)
Regulacje kredytowe, pracownicze i biznesowe	6,4 (85)	6,7 (68)	7,8 (14)	7,0 (49)	8,1 (7)	8,1 (9)	4,8 (135)
Ranking ogólny	6,78 (74)	7,32 (39)	7,89 (9)	7,28 (40)	8,06 (6)	8,66 (2)	6,00 (111)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Economic Freedom of the World 2009*

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Z porównania przedstawionego w tabeli 9 wyraźnie wynika, że Polska nie wypada korzystnie na tle innych krajów. W kwestii biurokratyzacji kraju i działalności gospodarczej sytuacja w Polsce jest nawet gorsza niż w Brazylii. Większym stopniem zbiurokratyzowani może pochwalić się jedynie Szwecja, przy czym jak wskazano w raportach Banku Światowego czy *Heritage Foundation*, szwedzka biurokracja działa sprawnie, a realizacja procedur zajmuje dużo mniej czasu niż w Polsce. Sytuacja ta wyraża się w rankingu dotyczącym systemu prawnego, w którym to ze wszystkich porównywanych krajów Szwecja wypada najlepiej.

Stabilność dostępnych środków finansowych jest w Polsce relatywnie słabsza niż w innych państwach rozwiniętych. W tej kategorii zdecydowanie prowadzi Hiszpania, która w rankingu *Economic Freedom* wypada znacznie lepiej niż w rankingach *Heritage Foundation* i Banku Światowego. Regulacje kredytowe zostały w Polsce ocenione gorzej niż w innych krajach, pomijając Brazylię, niemniej jednak należy wziąć pod uwagę, że ranking nie uwzględnia jeszcze ostatniego kryzysu gospodarczego, z którego to Polska gospodarka, dzięki ograniczonemu dostępowi do kredytów konsumpcyjnych i hipotecznych, wyszła w miarę obronną ręką.

Podsumowując, w rankingu wolności gospodarczej *Economic Freedom of the World*, Polska na tle analizowanych gospodarek, wypada lepiej jedynie niż Brazylia, zajmując 74 miejsce na 141 krajów, zostając jednak sklasyfikowana za takimi krajami jak Kostaryka, Ghana, Albania czy Rumunia. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku opracowania *Heritage Foundation*.

2.4 Uwagi końcowe

Podsumowując, Polskę można określić jako kraj przesadnie zbiurokratyzowany, z rozrośniętą i niewydajną administracją. Należy podkreślić, że polski system administracyjno – gospodarczy, z tak dużą liczbą niepotrzebnych procedur i przeciągającymi się postępowaniami administracyjnymi, jest wysoce korupcjogenny. Postulowane już powyżej uproszczenie systemu fiskalno – prawnego powinno się również przyczynić do obniżenia wskaźników korupcji. Jak wiadomo bowiem, wskaźniki biurokratyzacji oraz korupcji wykazują wysoką pozytywną korelację pomiędzy sobą. Podobnie ma się sprawa wolności gospodarczej oraz korupcji. Im niższa skala wolności gospodarczej tym zwykle bardziej skorumpowany kraj. Natomiast im mniej procedur, tym mniej potencjalnych możliwości do działań korupcyjnych.

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Pomimo powołania w 2006 roku specjalnej służby do zwalczania korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, sytuacja nie uległa znacznej poprawie. W corocznym zestawieniu najbardziej skorumpowanych krajów na świecie, przygotowywanym przez *Transparency International* Polska zajmuje odległe miejsce. Dla porównania Singapur i Szwecja, w których procedury biurokratyczne ogranicza się do minimum, są w pierwszej trójce najmniej skorumpowanych krajów na świecie. Polska została natomiast sklasyfikowana na 58 pozycji spośród 179 krajów²⁰. W rankingu *Heritage Foundation*, zajęła natomiast 60 miejsce (za RPA czy rajem podatkowym Bahamy).

Jest wysoce prawdopodobne, bazując na doświadczeniach powyżej przytoczonych krajów, że likwidacja przesadnej biurokracji doprowadziłyby do znacznego zmniejszenia korupcji, a tym samym do oszczędności i powstania środowiska przyjaznego biznesowi i rozwojowi gospodarczemu.

Z pozycjonowania Polski zarówno w Europie, jak i w świecie przez *Heritage Foundation* wyraźnie wynika, że konieczne jest przeprowadzenie radykalnych reform uzdrawiających krajową gospodarkę i administrację. Nie odnosi się to jednak do zwiększania przywilejów dla przedsiębiorców poprzez możliwości odliczeniowe czy dotacje. Dużo lepszym rozwiązaniem wydaje się być uproszczenie systemu, nawet kosztem zniesienia obecnie obowiązujących udogodnień. System redystrybucyjny w Polsce nie sprawdza się, a w wręcz jest korupcjogenny i nieprzyjazny biznesowi.

---

²⁰ Pełen ranking dostępny jest na stronach Transparency International pod adresem:
http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table

Spis treści

Wstęp	6
I Ramy instytucjonalne dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce	8
1. 1. Wnioski z raportów	8
1. 2. Analiza ram instytucjonalnych prowadzenia biznesu w Polsce	10
1. 3 Wolność gospodarcza w Polsce w latach 1980-2007.....	17
II Prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce na tle wybranych krajów	19
2.1 Prowadzenie biznesu w Polsce – podsumowanie rankingów	19
2.2 Łatwość prowadzenia biznesu w Polsce w poszczególnych kategoriach - porównanie.....	21
2.3 Wolność gospodarcza w Polsce na tle wybranych krajów - porównanie	33

Spis tabel

Tabela 1: Wolność ekonomiczna w latach 1980-2007.....	18
Tabela 2: Łatwość prowadzenie biznesu w Polsce	20
Tabela 3: Zakładanie firmy w Polsce na tle wybranych krajów.....	21
Tabela 4: Uzyskiwanie pozwoleń budowlanych w wybranych krajach	22
Tabela 5: Rejestrowanie własności w Polsce na tle innych krajów	26
Tabela 6: Polskie regulacje podatkowe na tle innych krajów	28
Tabela 7: Rozstrzyganie sporów gospodarczych w wybranych krajach	31
Tabela 8: Likwidacja działalności gospodarczej w Polsce na tle wybranych gospodarek światowych	32
Tabela 9: Ranking wolności gospodarczej dla wybranych krajów	34

Spis rysunków

Rysunek 1: Podatki w Polsce w latach 2006 - 2010.....	10
Rysunek 2: Rynek pracy w Polsce w latach 2006-2010.....	12
Rysunek 3: Zakładanie działalności gospodarczej w Polsce.....	14
Rysunek 4: Koszty likwidacji firmy w Polsce	15
Rysunek 5: Rejestracja własności w Polsce	15
Rysunek 6: Sądownictwo gospodarcze w Polsce.....	16
Rysunek 7: Uzyskiwanie zezwoleń budowlanych w Polsce	16
Rysunek 8: Eksport z Polski z punktu widzenia przedsiębiorcy	17
Rysunek 9: Łatwość zakładania działalności gospodarczej w wybranych krajach – miejsce w rankingu	21
Rysunek 10: Pozwolenia budowlane w wybranych krajach – miejsce w rankingu	23
Rysunek 11: Rynek pracy w wybranych krajach – indeks (0 – 100)	24
Rysunek 12: Rynek pracy w wybranych krajach – miejsce w rankingu	24
Rysunek 13: Rejestrowanie własności w Polsce na tle wybranych krajów –miejsce w rankingu	26
Rysunek 14: Dostępność kredytów oraz ochrona inwestorów w Polsce na tle wybranych krajów w 2010 roku – miejsce w rankingu	27
Rysunek 15: Regulacje podatkowe w Polsce na tle wybranych krajów – miejsce w rankingu.....	28
Rysunek 16: Handel zagraniczny w Polsce na tle wybranych krajów – miejsce w rankingu	30
Rysunek 17: Rozstrzyganie sporów gospodarczych w Polsce na tle wybranych krajów –.....	31
Rysunek 18: Likwidacja działalności gospodarczej w Polsce na tle wybranych krajów	32

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

Bibliografia

- Botero Juan, Djankov Simeon, La Porta Rafael, Lopez – de – Silanes Florencio, Shleifer Andrei, 2004, „The Regulation of Labor”, *Quarterly Journal of Economics*
- Card David, Krueger Alan, 1994, „Minimum Wages and Employment: a Case Study of the New Jersey and Pennsylvania Fast Food Industries”, *American Economic Review*
- Card David, Krueger Alan, 2000, „Minimum Wages and Employment: a Case Study of the Fast – Food Industry in New Jersey and Pennsylvania: Reply”, *American Economic Review*
- Djankov Simeon, La Porta Rafael, Lopez – de – Silanes Florencio, Shleifer Andrei, 2002, „The Regulation of Entry”, *Quarterly Journal of Economics*
- Djankov Simeon, La Porta Rafael, Lopez – de – Silanes Florencio, Shleifer Andrei, 2003, „Courts”, *Quarterly Journal of Economics*
- Djankov Simeon, McLiesh Caralee, Shleifer Andrei, 2007, „Private Credit in 129 Countries”, *Journal of Financial Economics*
- Djankov Simeon, La Porta Rafael, Lopez – de – Silanes Florencio, Shleifer Andrei, 2008, „The Law and Economics of Self – Dealing”, *Journal of Financial Economics*
- Djankov Simeon, Freund Caroline, Pham Cong, 2008, „Trading on Time”, *Review of Economics and Statistics*
- Djankov Simeon, Hart Oliver, McLiesh Caralee, Shleifer Andrei, „Debt Enforcement Around the World”, *Journal of Political Economy*
- Djankov Simeon, Ganser Tim, McLiesh Caralee, Ramalho Rita, Shleifer Andrei, w druku, „The Effect of Corporate Taxes on Investment and Entrepreneurship”, *American Economic Journal*
- Dube Arindrajit, Suresh Naidu, Reich Michael, 2007, „The Economics Effects of a Citywide Minimum Wage”, *Industrial and Labor Relations Review*
- Dz.U z dnia 14 sierpnia 2009 r. Nr 128 poz. 1057., „Ustawa o zmianie ustawy budżetowej na rok 2009”
- Dz.U z 2007 r. Nr 155 poz 1095, z późn. zm., Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. „O Swobodzie Działalności Gospodarczej”
- Gwartney James, Lawson Robert, Hall Joshua, Grubel Herbert, de Haan Jakob, Sturm Jan – Egbert, Zandberg Eelco, 2009, „Economic Freedom of the World 2009 Annual Report”, *Fraser Institute*
- Mas – Colell Andreu, Whinston Michael, Green Jerry, 1995, „Microeconomic Theory”, *Oxford University Press*
- Miller Terry, Holmes Kim, Kim Anthony, Markheim Daniella, Roberts James, Walsh Caroline, 2010, „2010 Index of Economic Freedom”, *The Heritage Foundation*
- Neumark David, Wascher William, 1992, „Employment Effects of Minimum and Subminimum Wages: Panel Data on State Minimum Wage Laws”, *Industrial and Labor Relations Review*
- Neumark David, Wascher William, 2007, „Minimum Wages, the Earned Income Tax Credit and Employment: Evidence from Post – Welfare Reform Era”, *NBER Working Paper 12915*
- OECD, 2010, „OECD Economic Surveys: Poland 2010”, *OECD Press*

ZPP

ZWIĄZEK
PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

The World Bank, 2009, „Doing Business 2010: Reforming Through Difficult Times”, *Palgrave Macmillan*

The World Bank, 2008, „Doing Business 2009”, *Palgrave Macmillan*

The World Bank, 2007, „Doing Business 2008”, *The World Bank Group*

The World Bank, 2006, „Doing Business 2007: How to Reform”, *The World Bank Group*

The World Bank, 2006, „Doing Business in 2006: Creating Jobs”, *The World Bank Group*

The World Bank, 2005, „Doing Business in 2005: Removing Obstacles to Growth”, *Oxford University Press*

The World Bank, 2004, „Doing Business in 2004: Understanding Regulation”, *Oxford University Press*

Sullivan Arthur, Sheffrin Steven, 2003, „Economics: Principles in Action”, *Pearson Prentice Hall*

Varian Hal, 1992, „Microeconomic Analysis”, *W. W. Norton & Company*

Żołnierski Aleksander, Balcerowicz Ewa, Bernatt Maciej, Flis Radosław, Gadomski Witold, Geller Maciej, Kolarska – Bobińska Lena, Łapiński Jacek, Orłowska Joanna, Skoczny Tadeusz, Śpiewak Paweł, Tarnawa Anna, Węclawska Dorota, Wolański Robert, Wyżnikiewicz Bohdan, Zadura – Lichota Paulina, 2009, „Raport o Stanie Sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Polsce w Latach 2007 – 2008”, *Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości*